

تحلیل برخی از آمارهای صنعت برق

بر اساس گزارش ۵۵ سال صنعت برق در آیینیه آمار

در این یادداشت نگاهی تحلیلی داریم به روند برخی از آمارهای صنعت برق بر اساس گزارش ۵۵ سال صنعت برق در آیینیه آمار که شرکت توانیر آن را منتشر کرده است. جدول (۱) متوسط رشد سالانه ظرفیت نامی نیروگاه‌های کشور در برنامه‌های توسعه را نشان می‌دهد.

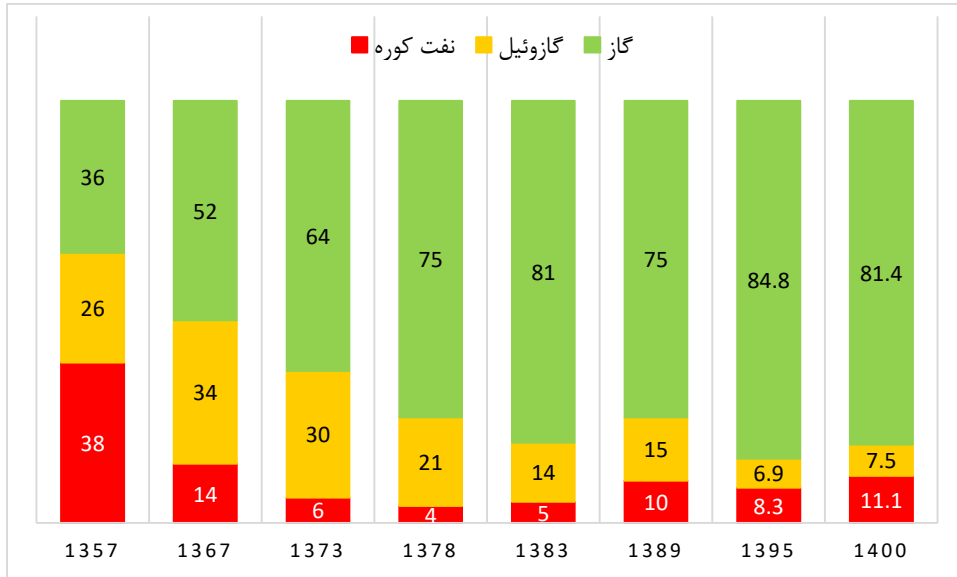
جدول (۱). متوسط رشد سالانه ظرفیت نامی نیروگاه‌های کشور در برنامه‌های توسعه (درصد)

۸,۲	برنامه سوم
۸,۶	برنامه چهارم
۳,۸	برنامه پنجم
۲,۶	برنامه ششم

همانطور که مشاهده می‌شود متوسط رشد سالانه ظرفیت نامی نیروگاه‌ها در برنامه ششم توسعه به حدود یک چهارم برنامه چهارم توسعه رسیده است که به معنای سرمایه‌گذاری کمتر بخش خصوصی و دولتی در ایجاد ظرفیت‌های جدید تولید برق است. باید توجه داشت در برنامه ششم توسعه هیچ قرارداد جدیدی برای احداث نیروگاه در بخش خصوصی منعقد نشده است و آنچه توسط این بخش به بهره‌برداری جدید رسیده، ناشی از قراردادهای برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه بوده که با وقفه چند ساله تکمیل و به مدار آمده است.

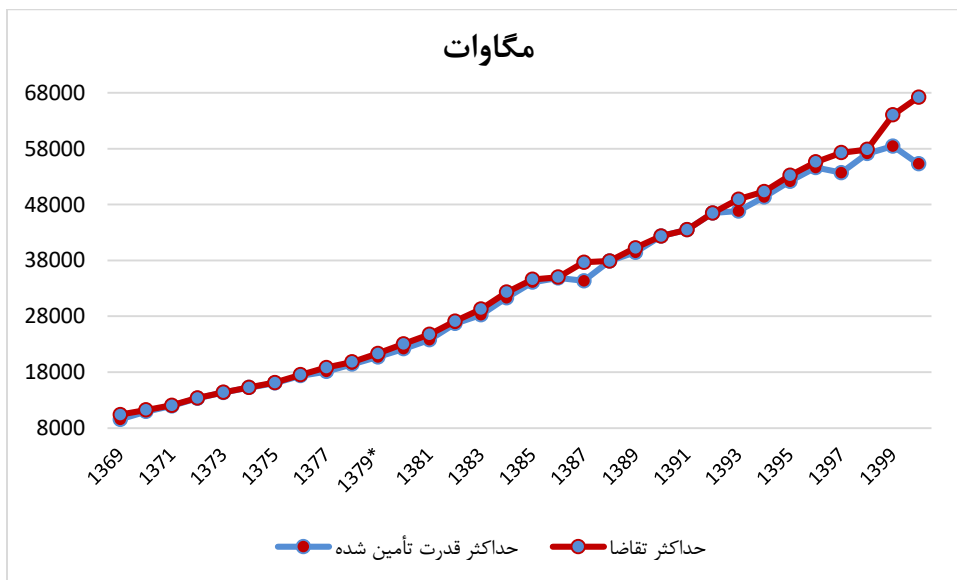
نمودار (۱) روندی از تغییرات سوخت مصرفی نیروگاه‌ها ارائه می‌دهد. بر اساس این نمودار مجموع سهم نفت کوره و گازوئیل از سوخت نیروگاه‌های حرارتی در سال ۱۴۰۰ به نسبت سال ابتدایی برنامه ششم توسعه، ۳,۴ درصد بالاتر بوده است. این آمار با توجه به بحران کمبود گاز در چند سال اخیر که نیروگاه‌ها را وادار به استفاده از سوخت جایگزین می‌کند، دور از انتظار نیست. با توجه به کمبود برق و آلودگی هوا از یک سو و شرایط کمبود گاز کشور از سوی دیگر که طبق پیش‌بینی‌ها در کوتاه مدت قابل حل شدن نیست، شبکه برق کشور نیازمند سرمایه‌گذاری در طرح‌های توسعه بخش بخار نیروگاه‌ها به منظور ارتقای راندمان و صرفه جویی در سوخت به فوریت است. این مهم نیز بدون حل مشکل قراردادهای بیع متقابل و از میان برداشتن موانع اجرایی ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر میسر نخواهد شد.

نمودار (۱). سهم انواع سوخت در تولید نیروگاه‌های حرارتی کشور

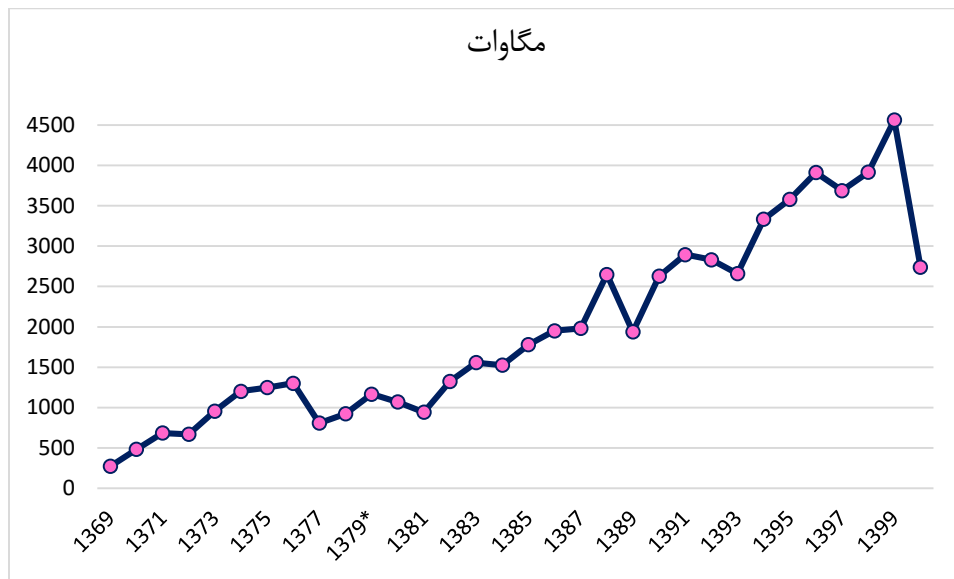
نمودار (۲) وضعیت شبکه را در توانایی تامین برق پیک مصرف نشان می‌دهد.

نمودار (۲). حداکثر تقاضا و حداکثر قدرت تامین شده

ناتوانی صنعت برق در تامین برق لحظه پیک یک بار در سال ۱۳۸۷ پدیدار شده است. بعد از آن کمبود برق برطرف شده، مجدداً در سال ۱۳۹۷ شبکه برق دچار ناترازی می‌شود که این بار این روند ادامه یافته و تشدید شده است. نمودار دیگری که در تحلیل وضعیت شبکه برق نگران کننده است به حداکثر بار مصرفی صنایع در لحظه پیک مربوط است.

نمودار (۳). حداکثر بار مصرفی صنایع در لحظه پیک (مگاوات)

از سال ۱۳۶۹ تاکنون هرگز بار مصرفی صنایع در لحظه پیک به اندازه سال ۱۴۰۰ کاهش نشان نمی‌دهد. این وضعیت که ناشی از اعمال سیاست‌های مدیریت مصرف به منظور جلوگیری از قطعی برق بخش خانگی در فصول پرمصرف است، زیان‌های جبران ناپذیری به بخش صنعت و تولید ملی وارد می‌سازد.

در مقدمه این گزارش به تحولات شگرف صنعت برق ایران در طی ۵۵ سال اخیر اشاره شده است. هدف از این یادداشت و تحلیلی بر برخی آمارهای گزارش فوق نیز کمتر دیدن زحمات مدیران و دلسوزان این صنعت کلیدی در چند دهه اخیر نمی‌باشد. به طور قطع صنعت برق ایران از جمله صنایع پیشرو و موفق بوده و پیشرفت‌های قابل توجهی را تجربه کرده است. با این وجود؛ چالش‌هایی نیز در سالیان اخیر در نوع حکمرانی، اقتصاد و تصمیمات مدیریتی این صنعت پیش آمده که عدم توجه به حل ساختاری آن‌ها روند رشد این صنعت را متوقف کرده و نگرانی از میان رفتن دستاوردهای ارزشمند آن را ایجاد می‌کند. از این رو و برای حفظ و تقویت موفقیت‌های به دست آمده در صنعت برق توصیه می‌شود در کنار انعکاس پیشرفت‌ها، نگرانی‌های موجود نیز با جدیت بیشتری دنبال شود و از خرد جمعی مسئولان دولتی و خصوصی برای اتخاذ راهکارهای به جا و مناسب استفاده گردد.